

УДК 929І.Парипа:739(292.452:477.8)
DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-12>

Віталій ГОРОДЕЦЬКИЙ

аспірант кафедри дизайну і теорії мистецтва, Карпатський національний університет імен Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76000

ORCID: 0000-0003-3283-3966

Бібліографічний опис статті: Городецький, В. (2025). Творчість Івана Парипи в контексті мистецької трансформації художнього металу у Карпатському регіоні. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 83–90, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-12>

**ТВОРЧІСТЬ ІВАНА ПАРИПИ В КОНТЕКСТІ
МИСТЕЦЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО МЕТАЛУ
У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Метою статті є комплексне дослідження творчого доробку Івана Михайловича Парипи – художника-графіка, майстра художньої обробки металу, педагога, представника Косівської мистецької школи, – в контексті мистецької трансформації традицій художнього металу у Карпатському регіоні.

Дослідження ґрунтується на комплексному міждисциплінарному підході, який об'єднує мистецтвознавчий, історико-культурний, порівняльний і візуально-аналітичний методи.

Проведено контекстуальний аналіз графічних творів та художніх виробів із металу Івана Парипи. Простежено його педагогічну методiku, завдяки якій в студентів формується вміння створювати композицію та розвивати авторську орнаментальну мову.

Як емпіричне джерело використано інтерв'ю з митцем і його випускниками, які засвідчують сталий характер педагогічного впливу митця у професійному становленні кількох поколінь художників.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше здійснено цілісне академічне осмислення творчості Івана Парипи в контексті процесів трансформації гуцульської художньої традиції у сучасному декоративно-прикладному мистецтві. Визначено стилістичні риси, що дозволяють охарактеризувати його художню мову, де синтезується фольклорна символіка й наративна композиція. Також вперше зібрано та проаналізовано рефлексії випускників як свідчення педагогічної спадкоємності митця, що формує авторську школу композиційного мислення в художній освіті Карпатського регіону.

Іван Парипа постає як ключова постать Косівської мистецької школи, діяльність якого є прикладом глибокої мистецької трансформації традицій художнього металу Гуцульщини. Його графіка і металопластика відображають складну систему образного мислення, у якій поєднано традицію і новаторство. Педагогічна діяльність митця – це формування духовно-естетичного світогляду молодих художників. Його учні, що згодом стали самостійними митцями, продовжують впроваджувати закладені ним принципи в сучасному художньому металі, графіці та композиції. Таким чином, творчість і викладацька практика Івана Парипи становлять важливий компонент національної мистецької ідентичності.

Ключові слова: Іван Парипа, гуцульське мистецтво, мистецька трансформація, графіка, композиція, декоративно-прикладне мистецтво, українське бароко, Косівська школа, художній метал, Карпатський регіон, мосяжництво, авторська методика, орнамент, національна ідентичність, мистецька освіта.

Vitalii HORODETSKYI

Postgraduate Student at the Department of Design and Art Theory, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 57 Shevchenko St, Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76000

ORCID: 0000-0003-3283-3966

To cite this article: Horodetskyi, V. (2025). Tvorchist Ivana Parypy v konteksti mystetskoï transformatsii khudozhnoho metalu u Karpatskomu rehioni [The artistic legacy of Ivan Parypa in the context of the artistic transformation of metalwork in the Carpathian region]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 83–90, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-12>

THE ARTISTIC LEGACY OF IVAN PARYPA IN THE CONTEXT OF THE ARTISTIC TRANSFORMATION OF METALWORK IN THE CARPATHIAN REGION

The aim of the article is to provide a comprehensive study of the artistic legacy of Ivan Mykhailovych Parypa – graphic artist, metalwork master, educator, and representative of the Kosiv art school – in the context of the artistic transformation of traditional metal art in the Carpathian region.

The research is based on an interdisciplinary methodological framework combining art historical, historical-cultural, comparative, and visual-analytical approaches.

A contextual analysis of Parypa's graphic works and metal artworks has been carried out. His pedagogical methodology is examined, with particular focus on the formation of students' compositional skills and the development of an individual ornamental language.

Empirical material includes interviews with the artist and his former students, which demonstrate the sustained pedagogical influence of Parypa across several generations of artists.

The scientific novelty of the study lies in offering, for the first time, a holistic academic interpretation of Ivan Parypa's creative output within the processes of transformation of Hutsul artistic tradition in contemporary decorative and applied art. Stylistic features of his artistic language are defined, where folklore symbolism is synthesized with narrative – based composition. In addition, for the first time, graduates' reflections have been collected and analyzed as evidence of pedagogical continuity, which contributed to the formation of a distinctive authorial school of compositional thinking in the art education system of the Carpathian region.

Ivan Parypa emerges as a key figure of the Kosiv art school, whose activity exemplifies the deep artistic transformation of the metalworking traditions of Hutsul culture. His graphic and metal works reflect a complex system of figurative thinking that integrates tradition and innovation. His pedagogical work has contributed to shaping the spiritual and aesthetic worldview of young artists. Many of his students, who later became independent artists, continue to apply the principles he introduced in contemporary metal art, graphics, and composition. Thus, the creative and educational legacy of Ivan Parypa constitutes an important component of national artistic identity.

Key words: Ivan Parypa, Hutsul art, artistic transformation, graphic art, composition, decorative and applied arts, Ukrainian Baroque, Kosiv school, metal art, Carpathian region, *тосяжнытсво* (brasswork), authorial methodology, ornament, national identity, art education.

Актуальність проблеми. Сучасні трансформаційні процеси в українському декоративно-прикладному мистецтві вимагають осмислення локальної мистецької ідентичності як живої спадкоємності традицій і підґрунтя для формування нових художніх підходів. Особливої уваги в цьому контексті набуває художня обробка металу в Карпатському регіоні, зокрема її мистецька трансформація в період незалежності України. У цьому руслі важливо досліджувати творчість митців, які не лише зберегли технічні й композиційні засади традиції, а й здійснюють її глибоку переосмислену адаптацію до сучасного мистецького контексту.

Постать Івана Михайловича Парипи є репрезентативною для вивчення цього феномена. Його творчий доробок охоплює як академічну графіку, книжкову ілюстрацію, так і металопластику, в якій простежуються ознаки стилістичного синтезу гуцульського орнаменту, наративної композиції та індивідуального художнього стилю. Попри визнання Парипи в колі професійної спільноти Косівщини та Прикарпаття, його внесок у розвиток художнього металу, педагогічну діяльність і формування сучасної художньої школи досі

не отримав належного фахового осмислення в академічному дискурсі.

Іван Парипа є представником генерації митців, які поєднали академічну мистецьку освіту з глибоким розумінням традиційного гуцульського мистецтва. Його творчість охоплює широкий спектр видів мистецтва – від графіки та книжкової ілюстрації до скульптури й металопластики. Особливе місце в його доробку займають твори художнього металу, що вирізняються композиційною виваженістю, технічною довершеністю та символічним наповненням. У них виявляється не лише авторська стилістика, а й глибокий зв'язок із традиціями гуцульського металірства.

Упродовж багаторічної викладацької роботи в Косівському технікумі народних художніх промислів, нині Косівському фаховому коледжі прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ, Іван Парипа сформував власну педагогічну методику, спрямовану на формування національної ідентичності, розвиток композиційного мислення та опанування технік художньої обробки металу. Його авторський підхід до викладання став основою формування нового покоління митців, які гідно репрезентують

традиційне гуцульське мистецтво у сучасному контексті.

Особливої актуальності набуває вивчення його творчості як прикладу індивідуального авторського підходу до трансформації традиційної форми й символіки в художньому металі. Цей підхід ґрунтується на глибокому знанні традиційного гуцульського мосяжництва, культурної спадщини та візуальної мови Карпатського регіону. Водночас необхідно вивчити й педагогічну складову його діяльності як чинник передачі й переосмислення мистецької традиції новим поколінням художників.

Отже, проблема дослідження полягає у виявленні особливостей художньої мови, композиційного мислення та технологічного підходу Івана Парипи в контексті мистецької трансформації художнього металу у Карпатському регіоні, як явища сучасного національного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Постать Івана Михайловича Парипи привертала увагу дослідників передусім у контексті розвитку Косівської мистецької школи, художньої графіки та педагогіки. Незважаючи на наявність окремих публікацій, систематизовані академічні дослідження, що комплексно аналізують творчість Івана Парипи як феномен мистецької трансформації художнього металу у Карпатському регіоні, наразі відсутні. Найбільш змістовні матеріали, присвячені його особистості та творчій діяльності, належать Валентині Молинь (Молинь, 2025), Івану Мисюку (Мисюк, 2025) та Алісі Мудрицькій (Мудрицька, 2025). У зазначених джерелах висвітлено ключові етапи життєвого й творчого шляху митця, окреслено його внесок у розвиток графіки, книжкової ілюстрації, а також педагогічної діяльності у Косівському фаховому коледжі прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ. Акцентовано на морально-етичній позиції Івана Парипи, його громадській активності, глибокій інтелектуальній мотивації та національно-патріотичному спрямуванні освітньої роботи.

Однак у наявних публікаціях художня металопластика Парипи як окремий напрям його творчості, представлена фрагментарно, без глибокого аналізу технік, семантики орнаментів чи авторських композиційних рішень. Недостатньо опрацьованими залишаються й питання

його індивідуальної стилістики в металі, зв'язку з традиціями гуцульського мосяжництва, а також його ролі у формуванні нового бачення сучасного художнього металу в Карпатському регіоні.

Таким чином, актуальним видається академічне осмислення творчого доробку Івана Парипи в контексті мистецької трансформації художнього металу Карпатського регіону, зокрема через поєднання традиційних технік із сучасними авторськими інтерпретаціями. Це дослідження покликане частково заповнити вказану наукову прогалину.

Метою дослідження – аналіз мистецького доробку Івана Парипи крізь призму мистецької трансформації художнього металу у Карпатському регіоні, а також виявлення характерних особливостей його графіки та педагогічної діяльності як чинників формування регіонального художнього феномену.

У межах цього дослідження сформульовано низку завдань, зокрема: простежити еволюцію авторського методу Івана Парипи; здійснити характеристику тематичних акцентів та технік його графічних і металевих творів; виявити взаємозв'язок між традиційною орнаментикою Гуцульщини та індивідуальним художнім мисленням митця; проаналізувати педагогічну діяльність Парипи як чинник збереження й трансляції культурної спадщини у контексті сучасної мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Іван Михайлович Парипа – митець, чия творчість і педагогічна діяльність нерозривно пов'язані з розвитком Косівської мистецької школи, що відіграє ключову роль у збереженні та переосмисленні традицій декоративно-прикладного мистецтва у Карпатському регіоні.

Із 1976 року розпочалася його педагогічна діяльність у Косові. Парипа викладає скульптуру, рисунок, композицію, очолює відділ художньої обробки металу. Його педагогічний метод формувався на перехресті академічної школи, народного досвіду та філософії національного самоусвідомлення (Молинь, 2025).

Водночас митець активно працює у різних видах і жанрах образотворчого мистецтва: графіці, книжковій ілюстрації, живописі, декоративній металопластиці. Участь у виставковій діяльності триває з 1971 року – як на обласному, так і на всеукраїнському рівнях. Його

доробок налічує сотні графічних аркушів, десятки художніх творів з металу, численні ілюстрації до творів українських поетів і прозаїків. Зокрема, Марії Влад, Івана Мисюка, Богдана Радиша.

Парипа часто ілюструє твори відомих українських письменників – Івана Франка, Гната Хоткевича, Михайла Коцюбинського. Його ілюстративні аркуші не є буквальними візуальними доповненнями до тексту – це самостійні художні об'єкти, які розгортають багаторівневу інтерпретацію літературного першоджерела через пластику ліній, символіку предметного світу та психологічну глибину образу.

Парипа належить до тих митців, які не лише зберігають, а й концептуалізують традицію, формуючи власну художню мову, що поєднує фольклорні мотиви, гуцульський орнамент, наративність, символізм і технологічну довершеність.

Графічна творчість Івана Парипи становить одну з найяскравіших сторін його мистецького доробку, у якій відчутно зосереджено інтелектуальний, культурно-історичний та філософський

виміри авторського бачення. Художник формує свою візуальну мову на основі штрихової техніки, часто – з використанням рапідографа, гелевої ручки, вугільного рисунка, що надає роботам виразності й камерного драматизму. Його графіка позначена високим ступенем майстерності у володінні лінією як основним конструктивним і експресивним засобом (Мисюк, 2025).

Серед провідних тематичних пластів графічного надбання Івана Парипи – народна демонологія, легенди Гуцульщини, фольклорна уява, історична тематика, а також особистісні переживання, інтерпретовані через символічно-міфологічний образ. До цього належать твори «Камінь Довбуша», «Територія», «Біла пані», «Гість», «Розумниця» (рис. 1), «Який цей світ» (рис. 2), що постають як візуальні метафори гуцульської культури, глибоко закоріненої у природній світ, архетипічне мислення та трансцендентне світовідчуття.

У портретних графічних композиціях (образи діячів культури Косівщини, священника Романа Іванюлика, просвітянина Володимира Довгуна, митців Мирослава Радиша, Анатолія Калитка)

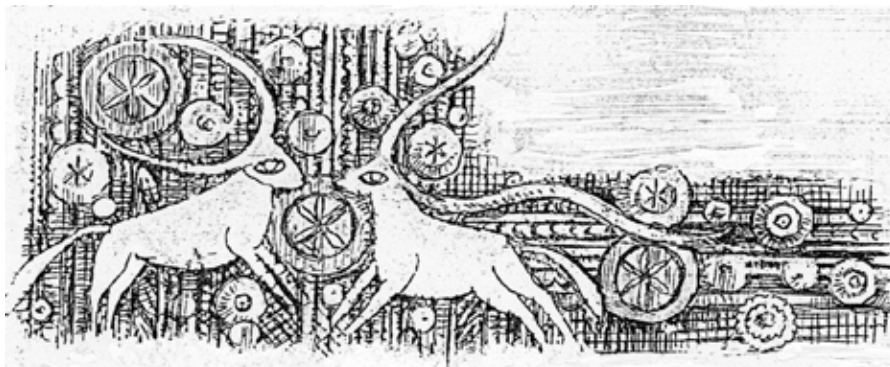

Рис. 1. Парипа І. М. Графічна композиція «Розумниця».
Ілюстрація до книги Марії Влад «Бурштинове диво»

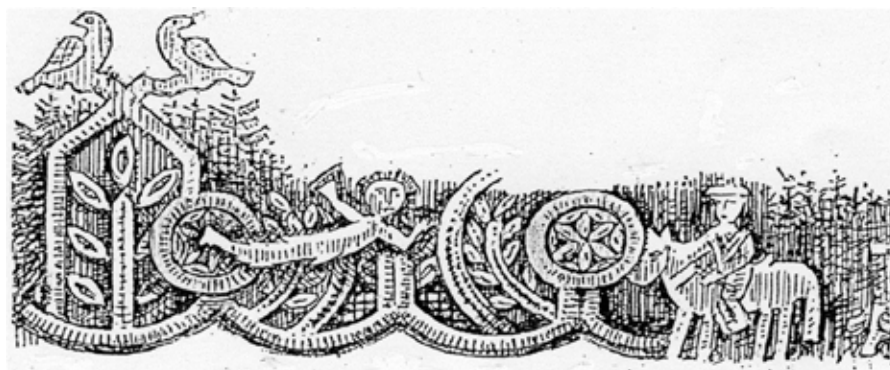

Рис. 2. Парипа І. М. Графічна композиція «Який цей світ».
Ілюстрація до книги Марії Влад «Бурштинове диво»

автор вписує характерологічні риси у контекст етнокультурної приналежності, додаючи предметні або орнаментальні деталі як візуальний «екслібрис» особистості. Портрет у його виконанні – не лише фізіогномічний, а й наративний жанр (Мудрицька, 2018).

Відтак важливим аспектом мистецької діяльності Парипи є викладання композиції на відділі художнього металу у Косівському фаховому коледжі прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ. Як викладач, він формує у студентів не лише технічні навички, а й цілісне композиційне мислення, збудоване на гармонії елементів, драматургії площини, структурній логіці та образній наповненості. У процесі навчання Парипа особисто супроводжує студентів на всіх етапах – від створення ескізів до розгортання завершеного проєкту. Його вміння направити, зберігаючи водночас свободу інтерпретації, дає підстави говорити про впізнавану школу композиційного стилю, що склалася навколо його авторської методики.

Отож твори студентів, виконані під керівництвом Парипи, вирізняються чіткою структурністю, орнаментальною наповненістю, багатоплановістю образів та декоративною завершеністю. Вони демонструють стилістичну єдність, яка дає змогу навіть неспеціалісту «впізнати руку викладача». Манера Парипи може бути охарактеризована як (українське бароко) – стиль, що поєднує експресивність і розкіш ліній, складні ритми орнаментів, динаміку композиційної побудови та глибину семантичного змісту.

Художня мова Парипи у графіці містить у собі перехрестя модерністських ідей (експресіонізм, символізм) із локальною традицією: гуцульського різьблення, насікання орнаментів на металі, декоративних елементів писанок, кераміки, витинанки. Завдяки цьому, графічна поверхня набуває декоративного і водночас глибоко семантичного звучання.

Варто зауважити, що графічна творчість і викладацька діяльність Івана Парипи є нероздільними складовими його мистецької місії – передавати і трансформувати візуальну традицію Карпатського регіону засобами авторської графіки та композиції.

Творчість Івана Парипи у галузі художнього металу, хоча й менш відома широкому загалу, становить цінний пласт його мистецького доробку. Вона репрезентує не лише високий рівень

технічної майстерності, а й глибоке розуміння етнічних мотивів, структурної символіки гуцульського орнаменту та сучасної образної форми.

Митець належить до тих представників Косівської школи, які перетворюють традиційні техніки на мову сучасної концептуальної пластики. Його роботи мають не лише мистецьку, а й музейну цінність.

Серед вагомих зразків художнього металу Івана Парипи необхідно відзначити роботу «Лукин Дутчак» (литво з накладками), серію «Чотири пори року» (гравірування, бронза, олово), композицію «Маківка» (історична тематика, томпак, свинець, бронза), плакетки, виконані за давніми технологіями, та низку медалей. Усі ці твори відзначаються продуманою побудовою об'ємно-просторових мас, контрастною фактурністю поверхонь і орнаментальною довершеністю.

Іван Парипа активно застосовує традиційні техніки – литво у піщано-глиняні форми, насікання, гравірування, інкрустацію «жирування». Через них він транслює пласт духовного змісту, закладений у композиційних формах. У його творах метал виступає носієм культури, уособленням традицій і водночас мистецької трансформації.

Особливого значення набуває композиція «Мосяжник Лукин Дутчак» – присвята майстрові з Брустурів, носієві традицій гуцульського мосяжництва. Тут Іван Парипа відходить від декоративної стилізації і звертається до портретної метафори: майстер зображений як символ стійкості, спадкоємності, вкоріненості в часі й просторі.

У своїй викладацькій діяльності Парипа приділяє значну увагу формуванню у студентів вміння працювати з металом як з пластичним середовищем, вчить мислити не лише проєктно, а й образно. Він підкреслює важливість володіння матеріалом як мовою: у його майстерні метал стає «живим» – він розповідає, звучить, викликає асоціації.

Художні твори з металу Парипи можна сміливо віднести до модерної традиції, що не втрачає регіональної автентичності. Його підхід узгоджується з принципами мистецької трансформації, коли глибоко вкорінена форма набуває нової концептуальної наповненості, зберігаючи при цьому зв'язок із джерелом. Парипа не копіює традицію – він її перетлумачує, стилізує,

інтерпретує через власний фільтр естетичного досвіду та духовної культури.

Таким чином, художній метал у творчості Івана Парипи – це мова культурної ідентичності, яка живе, розвивається й знаходить нові вияви через форму, фактуру й композицію, актуалізуючи гуцульське мистецтво в сучасному культурному дискурсі.

Із метою глибшого розуміння мистецького мислення та педагогічних орієнтирів Івана Парипи в дослідження увійшли фрагменти авторського інтерв'ю з митцем. Наведені свідчення дають змогу осмислити уявлення Івана Парипи про принципи композиційної побудови, символіку, орнаментальну структуру та педагогічні засади. Аналіз висловлювань митця засвідчує існування цілісної концепції художнього мислення, що ґрунтується на спадкоємності традиції, логічній структурності формотворення і відкритості до індивідуального творчого самовираження.

Іван Михайлович згадує технології гуцульського литва, зокрема традиції виготовлення металевих топірців: «Форма складалась із двох половинок, далі – опока, літникові й газові канали. Заливали мосяж. Літник був великий, тиснув метал униз, і той заповнював пустоти. Це елементарна, але ефективна технологія» (Польові дослідження, 2024).

Митець зазначає, що гуцульські майстри використовували доступні матеріали: формувальна суміш складалась з піску і глини, дерев'яні форми змащували графітом. Проте, сам Парипа визнає, що технологія його цікавила менше, ніж композиційне вирішення: «Мене завжди більше цікавила форма і декор, а не технологія» (Польові дослідження, 2024).

Зауважимо, що Іван Парипа вважає композицію системним процесом: «Є елемент, з елементів – мотив, а з мотивів – орнамент. Але передусім треба враховувати форму, предмет, функцію. Якщо це утилітарна річ – має бути ергономічною» (Польові дослідження, 2024).

Іван Михайлович вивчає і розвиває тему гуцульських люльок, які вважає потенційно актуальними для сучасного виробництва. Свого часу митець також працював у тандемі з косівським ювеліром та викладачем КТНХП Ярославом Шаганом: «Я малював композиції, а він виконував їх у матеріалі. Це була дуже продуктивна співпраця» (Польові дослідження, 2024).

У педагогічному аспекті Парипа формулює чіткий принцип: «Головне в композиції не те, що студент щось таке намалює, що неможливо потім виконати в металі (бо й таке буває), а навчити його фантазувати, робити ту композицію, щоб він навчився мислити композиційно, вмів вигадувати і логічно структурувати ідею» (Польові дослідження, 2024).

Особливо яскраво у педагогічній діяльності митця виокремлюється робота з композиційними ескізами. Він створив для студентів понад 1000 авторських зразків.

Відзначимо, що висловлювання Івана Парипи фіксують не лише його особисту мистецьку стратегію, а й транслують глибоке педагогічне кредо, засноване на синтезі традиції, конструктивного мислення і символічного бачення.

Педагогічна діяльність Івана Парипи в Косівському технікумі народних художніх промислів (нині – фаховий коледж ЛНАМ) є невіддільною від його творчої практики. За роки викладання він виховав цілу плеяду митців, ювелірів, дизайнерів, ковалів, скульпторів, кожен із яких не лише опанував фах, а й увібрав у себе частину художнього бачення свого викладача. Його методика викладання композиції вирізнялася аналітичною точністю, високими вимогами до ескізної роботи та орієнтацією на глибоке розуміння культурного контексту гуцульського мистецтва.

Багато з його студентів згадують роботу з Іваном Парипою як етап формування не лише професійних навичок, а й мислення: «Я приносив 5–10 варіантів ескізів, і він вибирав один, а тоді з нього я малював ще два-три. У результаті ми зробили більше, ніж вимагала навчальна програма. І це пішло нам тільки на користь», – згадує випускник Руслан Романишин (Польові дослідження, 2025).

У його аудиторії студенти формують власне образне бачення, приділяють значну увагу вивченню солярної символіки, створюючи власні орнаментальні архіви та працюючи з матеріалами через філософію їхньої природи.

Метод Парипи спрямований на формування самостійного мислення, а не копіювання. Він підводить студента до точки, де той мав створити щось своє – глибоке, переконливе, сформоване з урахуванням культурної ідентичності.

«Іван Михайлович не з тих, хто виховує собі подібних. Він із тих, хто дає кожному знайти

свій шлях», – підкреслює Романишин (Польові дослідження, 2025).

Інші учні, зокрема Ігор Редько та Віктор Соколан, наголошують, що його підхід до композиції і до праці з орнаментом заклали в них сталу систему професійних орієнтирів: «Те, як ми зараз працюємо, – це вже в підсвідомості. Ми використовуємо принципи композиції Івана Парипи при проектуванні сучасних ювелірних виробів», – зазначає Ігор Редько (Польові дослідження, 2025).

Парипа не лише навчає техніці, а й навичкам пошуку, – закликає до роботи в бібліотеках, до аналізу інших авторів, до спостереження за формою в природі. Він навчає «бачити», а не лише «робити» (Польові дослідження, 2025).

Таким чином, Івана Парипу варто розглядати як засновника авторської школи композиційного мислення, вплив якої простежується у творчій практиці багатьох його випускників у Карпатському регіоні. Його стиль сформувався не лише як індивідуальна візуально-пластична система, але й як педагогічна модель, заснована на системному застосуванні принципів композиційної побудови, структурного аналізу орнаменту та формотворчих засад гуцульського мистецтва.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Творчість Івана Михайловича Парипи є значущим прикладом поєднання традиційного і модерного в українському декоративно-прикладному мистецтві, зокрема у сфері художньої графіки та металопластики. Його мистецький доробок репрезентує авторське осмислення гуцульської візуальної культури через інструменти академічного малюнка, складної композиції, орнаментального мислення й багатопланового символізму.

Як графік, Парипа трансформує локальні міфологеми, історичну тематику та фольклорні структури у пластичні образи, які балансують між символом і конкретикою, між штрихом і композиційною архітектонікою. Його авторську манеру композиції дійсно можна окреслити як своєрідне (українське бароко) – декоративно насичене, структурно складне, емоційно глибоке.

Таким чином, у царині художнього металу Іван Парипа не обмежується відтворенням традиції, а створює нову пластичну мову, яка містить у собі як елементи народного

мистецтва (насікання, литво, гравірування), так і сучасні концептуальні підходи.

Особливе значення має його педагогічна діяльність. Парипа сформував власну систему викладання композиції, яка базується на поєднанні етнографічного джерела, індивідуального бачення та академічної форми. Його студенти зберігають у своїй професійній практиці принципи, закладені в навчальному процесі: аналітичне мислення, розуміння символу, орнаментальна логіка та досконала форма. Вихованим митцям, багато з яких стали самостійними художниками, викладачами й засновниками художніх майстерень, є прямим продовженням сформованої ним мистецької школи.

Узагальнюючи творчий шлях Івана Парипи, варто звернути увагу на тематичне й технічне розмаїття його доробку, а також послідовність у формуванні індивідуального стилю. Зокрема, твори вирізняються високим рівнем професійного виконання, виваженим композиційним рішенням і спрямованістю на поєднання традиційних візуальних форм із особистісним художнім баченням.

Вивчення творчості Івана Парипи як представника Косівської мистецької школи сприяє збереженню та осмисленню важливого пласту художньої культури Карпатського регіону. Його доробок репрезентує не лише індивідуальне авторське мислення, а й глибоку тяглість традиції, інтегрованої в сучасний мистецький процес.

Отже, Іван Парипа постає не лише як талановитий художник, але й як творець цілісної мистецької системи, у якій органічно переплетено традицію, новаторство, педагогіку та культуру композиційного мислення. Іван Парипа – подвижник, який зумів трансформувати мистецтво Гуцульщини таким чином, що зробив його актуальним у будь-який час, зокрема в той час, коли він живе, а також спрацював на випередження, асимілював його в собі. Його творчість і викладацька діяльність є вагомим внеском у процес мистецької трансформації художнього металу у Карпатському регіоні, а також у формування національної мистецької ідентичності в новітній історії України.

Подальші дослідження локальних явищ декоративно-прикладного мистецтва на прикладі творчості Івана Парипи відкриває перспективи для глибшого розуміння культурних трансформацій, що відбувалися в Україні впродовж другої половини XX – початку XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боньковська С. Гуцульське мосяжництво і проблеми його розвитку. *Історія Гуцульщини*. Т. 6. Львів : Логос, 2001. С. 368–374.
2. Боньковська С. Художні традиції гуцульського мосяжництва. *Записки НТШ ім. Т. Шевченка*. Т. XXIII. Праці секції етнографії та фольклористики. Львів, 1992. С. 115–126.
3. Мисюк І. Виставка талановитого косівчанина. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2018/06/12/1349/> (дата звернення: 11.06.2025).
4. Молинь В. Персональні виставки косівських художників у Музеї мистецтв Прикарпаття. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2017/12/24/1265/> (дата звернення: 10.06.2025).
5. Мудрицька А. Велике мистецтво маленькими штрихами. *Гуцульський край*. 2018. № 41. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2018/10/14/1371/> (дата звернення: 10.06.2025).
6. Мудрицька А. Зібралися чотири покоління митців. *Гуцульський край*. 2019. № 29. URL: <https://gk.kosiv.org.ua/2019/07/28/8895/> (дата звернення: 10.06.2025).
7. Польові матеріали. Респондент В. Соколан. Спогади про навчання в Парипи І. М. Опитав Городецький В. І. 09.05.2025.
8. Польові матеріали. Респондент І. Редько. Спогади про навчання в Парипи І. М. Опитав Городецький В. І. 09.05.2025.
9. Польові матеріали. Респондент Р. Романишин. Спогади про навчання в Парипи І. М. Опитав Городецький В. І. 28.04.2025.
10. Польові матеріали. Респондент І. Парипа. Спогади. Опитав Городецький В. І. 25.10.2024.
11. Роль символу, знака, міфу в професійному декоративному мистецтві України на межі XX–XXI століть / 3. Чегусова. *Українське мистецтвознавство: збірник наукових праць*. Київ, 2008. Вип. 8. С. 146–151.
12. Суха Л. Художні металеві вироби українців Східних Карпат другої половини XIX – XX ст. Київ, 1959. 140 с.

REFERENCES:

1. Bonkovska, S. (2001). Hutsulske mosiazhnytsstvo i problemy yoho rozvytku. [Hutsul brass craftsmanship and Its development issues] History of hutsul region. (Vol. 6). Lviv : Logos. 368–374 [in Ukrainian].
2. Bonkovska, S. (1992). Khudozhni tradytsii hutsulskoho mosiazhnytsstva. [Artistic traditions of hutsul brass craftsmanship] Notes of the Shevchenko scientific society. Works of the ethnography and folklore section. (Vol. 23). Lviv. 115–126 [in Ukrainian].
3. Misyuk, I. *Vystavka talanovytogo kosivchanyina*. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2018/06/12/1349/> (data zvernennia: 11.06.2025) [in Ukrainian].
4. Molyn', V. *Personal'ni vystavky kosivs'kykh khudozhnykiv u Muzei mystetstv Prykarpattia*. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2017/12/24/1265/> (data zvernennia: 10.06.2025) [in Ukrainian].
5. Mudryts'ka, A. (2018). Velyke mystetstvo malen'kymy shtrykhamy. *Hutsul's'kyi krai*. 2018. № 41. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2018/10/14/1371/> (data zvernennia: 10.06.2025) [in Ukrainian].
6. Mudryts'ka, A. (2019). Zibralysia chotyry pokolinnia myttsiv. *Hutsul's'kyi krai*, 2019. № 29. URL: <https://gk.kosiv.org.ua/2019/07/28/8895/> (data zvernennia: 10.06.2025) [in Ukrainian].
7. Polovi materialy (2025). Respondent V. Sokolan. Spohady pro navchannia v Parypy I. M. [Field Materials] Interviewed by Horodetskyi V. I. [in Ukrainian].
8. Polovi materialy (2025). Respondent I. Redko. Spohady pro navchannia v Parypy I. M. [Field Materials] Interviewed by Horodetskyi V. I. [in Ukrainian].
9. Polovi materialy (2025). Respondent R. Romanyshyn. Spohady pro navchannia v Parypy I. M. [Field Materials] Interviewed by Horodetskyi V. I. [in Ukrainian].
10. Polovi materialy (2024). Respondent I. Parypa. Spohady. [Field Materials] Interviewed by Horodetskyi V. I. [in Ukrainian].
11. Chehusova, Z. (2008). Rol symbolu, znaka, mifu v profesiinomu dekoratyvnomu mystetstvi Ukrainy na mezhi XX–XXI stolit. [The role of symbol, sign, myth in professional decorative art of Ukraine at the turn of the 20th–21th] *Ukrainian art studies. Collection of scientific works*. Kyiv, 8. 146–151 [in Ukrainian].
12. Sukha, L. (1959). Khudozhni metalevi vyroby ukraintsiv Skhidnykh Karpat druhoi polovyny XIX – XX st. [Artistic metal works of the ukrainians of the Eastern Carpathians in the second half of the 19th – 20th century] Kyiv. 140 p. [in Ukrainian].